

Vad säger styrdokumentet?

FN: s konvention om barns och ungdomars rättigheter, som godkändes av Sverige 1990, är en rättighetslag för barn och ungdomar. I konventionen påtalas bl. a. att ingen kränkning av barn och ungdomar får ske.

Sedan 1 januari 2009 regleras likabehandlingsarbetet i två regelverk och en förordning.

Skollagen (2010:800) kapitel 6 handlar om åtgärder mot kränkande behandling och att det ska finnas en plan mot kränkande behandling.

Diskrimineringslagen (2008:567) säger att vi ska ha en likabehandlingsplan och beskriver även diskrimineringsgrunderna.

Förordning (2006:1 083) handlar om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Enligt dessa lagar råder det:

- förbud mot kränkande behandling.
- förbud mot diskriminering p.g.a. kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- förbud mot trakasserier.
- förbud mot repressalier.

Förskolans och skolans läroplaner

En viktig uppgift för verksamheten är att grundlägga och förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på. Människolivets okränkbarhet, individens frihet, och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som skall hållas levande i arbetet med barnen.

Lgr 11

2.1 Normer och värden

Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Skolans mål är att varje elev

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

Läraren ska

- klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet,
- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och
- samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

Rektorns ansvar

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har då, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden bland elever och anställda.

Arbetsmiljölagen (AFS 1993:17)

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete skall ingå som en naturlig del i den dagliga verksamheten och omfatta vuxna och elever. Särskilda allmänna råd och föreskrifter om kränkande särbehandling (AFS: 1993:17) finns kopplade till arbetsmiljölagen. Dessa gäller även skolan som arbetsplats och därmed både personal och elever. Dessutom finns särskilda föreskrifter om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön. Vid tillbud som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa skall Arbetsmiljöverket underrättas (2 § arbetsmiljöförordningen).

Socialtjänstlagen

Verksamheter som berör barn och ungdom är skyldiga att göra anmälan till socialtjänsten enl. 14 kap. 1 § i socialtjänstlagen (2001:453). Enligt denna är alla anställda inom myndigheten skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

Brottsbalken

Strafflagarna i brottsbalken gäller även skolan. Det finns dock ingen laglig skyldighet att göra en polisanmälan. En polisanmälan ersätter inte anmälningsskyldigheten enligt socialtjänstlagen. I brottsbalken finns inte mobbning eller kränkande behandling som särskilda begrepp eller brottsrubricering. Men mobbning och även andra kränkningar utgör inte sällan även brott enligt brottsbalken, till exempel misshandel, olaga hot, olaga tvång, ofredande, trakasserier, förtal/förelämpning, sexuellt ofredande, hets mot folkgrupp.